

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLLIGI

ORIENTAL
UNIVERSITETI

**PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK
YO'NALISHLARDA
YOSH TADQIQOTCHILARNING O'RNI**

Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

(2026-yil 10-fevral)

Toshkent – 2026

KASBIY PEDAGOGIK MAHORATNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY, METODOLOGIK VA AMALIY ASOSLARI

Voxidova Muqaddas Rasuljon qizi

Oriental universiteti Bolalar adabiyoti

pedagogikasi kafedrası v.b., dotsenti

tel: +998948424020

muqaddasfarangiz91@gmail.com

Jabborova Farida

Oriental universiteti Boshlang‘ich ta‘lim

yo‘nalishi 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada o‘qituvchilarning kasbiy pedagogik mahoratini rivojlantirishning nazariy, metodologik va amaliy asoslari yoritilgan. Maqolada pedagogik mahoratning mohiyati, uni shakllantirish omillari hamda zamonaviy ta‘lim tizimida o‘qituvchining professional kompetensiyasini rivojlantirishning muhim yo‘nalishlari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: kompetentlik, kompetensiya, kasbiy pedagogik, bilim, malaka, ko‘nikma, kasbiy mahorat.

“Tarbiyachi — ustoz bo‘lish uchun, boshqalarning aql-idrokini o‘stirish, ma‘rifat ziyosidan bahramand qilish, haqiqiy vatanparvar, haqiqiy fuqaro etib yetishtirish uchun, eng avvalo, tarbiyachining ana shunday yuksak talab va fazilatlarga ega bo‘lishi kerak.” — *I. Karimov*

Kasbiy pedagogik mahorat — bu o‘qituvchining o‘z kasbini chuqur egallashi, o‘quvchilarni tarbiyalash, o‘qitish va ularga mustaqil fikrlashni o‘rgatishdagi san‘atidir. Pedagogik mahoratning shakllanishi uzluksiz jarayon bo‘lib, u o‘qituvchining nazariy tayyorgarligi, metodologik bilimlari va amaliy tajribasining birligi orqali rivojlanadi. Pedagogik oliy o‘quv yurtlarida birinchi kundan boshlab bo‘lajak o‘qituvchilarni kasbga yo‘naltirish, ularning pedagogik madaniyatini, dunyoqarashini va shaxsiy sifatlarini shakllantirish muhim ahamiyatga ega.

Bo‘lajak pedagogning kasbiy shakllanishi ta‘lim-tarbiya jarayonining barcha bosqichlarida amalga oshiriladi. Psixologik-pedagogik fanlar tizimi unga nazariy asos yaratadi, mutaxassislik fanlari esa kasbiy bilimni chuqurlashtiradi va dunyoqarashni kengaytiradi. Shu bilan birga, pedagogik amaliyot davrida o‘qituvchi o‘z bilimini amaliyotda sinovdan o‘tkazadi, o‘z ustida ishlash, o‘zini baholash va tahlil qilish malakalarini rivojlantiradi.

Kasbiy mahoratning rivojlanishida amaliy tajriba muhim o‘rin tutadi. O‘quv amaliyoti davomida talabalar o‘z faoliyatida turli pedagogik vaziyatlarga duch

keladilar, bu esa ularda mustaqil qaror qabul qilish, muammolarni hal etish va o‘quvchi bilan to‘g‘ri muloqot o‘rnatish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu tariqa, bo‘lajak o‘qituvchi real hayotiy vaziyatlarda o‘zining nazariy bilimlarini sinab ko‘rish imkoniga ega bo‘ladi.

Hech bir oliy ta‘lim muassasasi tayyor holatda mukammal pedagogni yetishtirib bera olmaydi. Mahoratga erishishning eng muhim yo‘li — bu o‘z-o‘zini tarbiyalash va doimiy izlanishdir. Pedagog o‘z faoliyatini tahlil qilib, kamchiliklarini aniqlab, ularni bartaraf etish ustida ishlashi lozim. Buyuk nemis pedagogi **Adolf Disterverg** bu borada shunday degan edi: *“Yaxshi o‘qituvchi — bu doimo o‘rganadigan o‘qituvchidir.”* Demak, kasbiy mahoratga erishish uchun o‘qituvchi o‘z bilimini yangilab borishi, tajribasini boyitishi va o‘z kasbiga ijodkorlik bilan yondashishi zarur.

Kasbiy pedagogik mahoratni rivojlantirishning yana bir muhim jihati — bu pedagogik texnika va madaniyatni egallashdir. O‘qituvchi o‘z nutq madaniyatini, pedagogik nazokatni, muloqot uslubini mukammal bilishi kerak. U o‘quvchilarga nafaqat bilim, balki ruhiy turtki, ishonch va mehr ham bera oladigan shaxs bo‘lishi lozim. Pedagogning shaxsiy fazilatlarini — halollik, odillik, mehribonlik, mas‘uliyat va insonparvarlik uning kasbiy qiyofasining asosiy ko‘rsatkichlaridir.

Kasbiy pedagogik mahoratni rivojlantirishda milliy qadriyatlar ham muhim o‘rin tutadi. Sharq mutafakkirlari, xususan, Forobiy, Beruniy, Ibn Sino, Alisher Navoiy va boshqa allomalar o‘z asarlarida tarbiya, ilm va axloq masalalariga chuqur e‘tibor qaratganlar. Ularning merosi zamonaviy pedagog uchun ham muhim manba bo‘lib, yoshlarni komil inson sifatida tarbiyalashda yo‘l-yo‘riq beradi.

Pedagogik mahoratni egallashda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda raqamli ta‘lim vositalari, interaktiv metodlar, onlayn platformalar o‘qituvchining kasbiy salohiyatini oshirishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Shuningdek, o‘qituvchilar uchun tashkil etiladigan seminarlar, malaka oshirish kurslari, vebinarlar, tajriba almashish mashg‘ulotlari ularning kasbiy o‘shishida katta rol o‘ynaydi.

Buyuk nemis pedagogi **Iogann Gerbart**ning fikricha, “Pedagogik mahoratning asosi — o‘qituvchining o‘quvchiga bo‘lgan mehr-muhabbati va axloqiy mas‘uliyatidir.” Shu sababli, o‘qituvchi o‘z kasbini nafaqat bilim berish vositasi, balki inson qalbini shakllantirish san‘ati sifatida ko‘rishi kerak. Yana bir mashhur pedagog **Kristian D. Ushinskiy** esa shunday degan: “Pedagogika — bu insonni o‘rganish san‘atidir.” Ushinskiy o‘qituvchining shaxsini, psixologiyasini va axloqiy fazilatlarini o‘rganish, ularni uzluksiz rivojlantirish zarurligini ta‘kidlagan.

Xulosa qilib aytganda, kasbiy pedagogik mahoratni rivojlantirish — bu o‘qituvchining nazariy bilimlari, metodologik tafakkuri va amaliy tajribasining uyg‘unlashgan natijasidir. Zamonaviy ta’lim sharoitida o‘qituvchi doimo o‘z ustida ishlashi, ilmiy-ijodiy izlanishda bo‘lishi, yangi pedagogik yondashuvlarni o‘rganishi, milliy va jahon tajribasini uyg‘unlashtira bilishi kerak. Faqat shunda u haqiqiy pedagog, ya’ni yosh avlodning qalbida bilim va ma’naviyat nurini yoqa oladigan ustoz darajasiga yetadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. *Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch.* — Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4884-son qarori. — Toshkent, 2020-yil.
3. Avloni A. *Turkiy guliston yoxud axloq.* — Toshkent: O‘qituvchi, 1992.
4. To‘xtaxo‘jaeva M. *Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya.* — Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
5. Raxmonqulova S. *Pedagogik kompetentlikni shakllantirish asoslari.* — Toshkent: Innovatsiya, 2021.
6. Disterverg A. *Rukovodstvo k obrazovaniyu nemetskikh uchiteley.* — Moskva: Prosveshchenie, 1956.
7. Ushinskiy K.D. *Chelovek kak predmet vospitaniya: opyt pedagogicheskoy antropologii.* — Moskva: Pedagogika, 1988.
8. Gerbart I.F. *Osnovy pedagogiki.* — Moskva: Pedagogika, 1990.
9. Qodirov M., Yuldasheva Z. *Pedagogik mahorat va kasbiy kompetensiya.* — Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2019.
10. Forobiy A.N. *Fozil odamlar shahri.* — Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 1993.
11. Navoiy A. *Mahub ul-qulub.* — Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 2000.

79.	Mamadiyurov Jamol Baxodirovich, Toxirova Saida Muzaffar qizi	Raqamli transformatsiya sharoitida interfaol darslarni tashkil etish metodikasi.....	357
80.	Mamadiyurov Jamol Baxodirovich, Rahmonova Gulinavro‘za Umidjon qizi	Boshlang‘ich ta‘limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o‘quvchilar tarbiyasini shakllantirish metodikasi.....	362
81.	Jamol MAMADIYOROV, Humora SULTONOVA	Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o‘rni.....	370
82.	Jamol MAMADIYOROV, Dilafuz G‘ULOMOVA	Boshlang‘ich ta‘limda raqamli texnologiyalar asosida o‘quvchilarning bilish faolligini rivojlantirish metodikasi.....	377
83.	Jamol MAMADIYOROV, Xolida Xayitboyeva	Boshlang‘ich sinflarda sun‘iy intellekt elementlari asosida o‘qitishni tashkil etish metodikasi.....	384
84.	Voxidova Muqaddas Rasuljon qizi, Omadjonova Gulshoda Aqljon qizi	Bola shaxsini shakllantirishda jismoniy tarbiya va sportning psixologik roli.....	391
85.	Voxidova Muqaddas Rasuljon qizi, Jabborova Farida	Kasbiy pedagogik mahoratni rivojlantirishning nazariy, metodologik va amaliy asoslari.....	394
86.	Voxidova Muqaddas Rasuljon qizi, Badriddinova Hilola Akromjon qizi	Mumtoz bolalar kitobxonligi va uning ko‘rinishlari.....	397
87.	Abdumannatov Abdumajid, Aliyurova Mehribon	Bo‘lajak boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarini tadqiqotchilik faoliyatiga tayorlashning pedagogik shart- sharoitlari.....	402
88.	Abdurazzoqov O‘ktam Abduqayumovich, Muhammadiyah Lobar Baxodir qizi	Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ma‘naviy tarbiyasida oila muhitining o‘rni.....	406
89.	Abdurazzoqov O‘ktam Abduqayumovich, Yuldashova Ominaxon Nurmuratovna	O‘quvchilarni ijodiy fikirlashga o‘rgatishda didaktik o‘yinlarning imkoniyatlari.....	410